

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת יוֹמָא

תּוֹכֵן

- א. הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדם ... מין במינו ... אינו חוצץ 1.....
- ב. עירה מזרק מלא לתוך מזרק ריקן ... כדי לערבן יפה יפה.....2
- ג. היה עומד על גבי כלי או על גבי רגל חבירו פסול שאני רל, דלא מצוי מבטיל ליה..2
- ד. הניח סיב בתוך המזרק וקבל בו את הדם מהו מין בשאינו מינו חוצץ ... כיון דמחלחל לא חייץ.....3
- ה. ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית.....3
- ו. מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון משם היה גומר על מזבח הפנימי5
- ז. ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלה למטה 6
- ח. הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך אל יסוד דרומי.....6
- ט. אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון.....7
- י. ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן.....7

דף נח.

א. הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדם ... מין במינו ... אינו חוצץ

מין במינו כשדרך לקחתו כך¹ אינו חוצץ², ולפיכך נתן מזרק לתוך מזרק³ וקיבל, את דם הקרבן, כשר. וכן המעלה את הבהמה כולה⁴ בחוץ חייב מפני האימורין, ואף על פי שלא הפרישן אין בשר הזבח חוצץ, וכאילו הקטיר האימורים בפני עצמן⁵.

¹ מעשה רקח מתוס' סוכה דף ל"ז ע"א. מובא להלן

² כיון דאשכחן לרבא דאמר בפרק לולב הגזול (דף ל"א) דמין במינו אינו חוצץ פסק רבינו כן. כס"מ ברמב"ם להלן.

³ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כא

⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יט הלכה ה

⁵ משנה פ' השוחט ומעלה (דף ק"ט): המקריב קדשים ואימוריהם בחוץ חייב ובגמרא (דף ק"י) אמאי והא איכא חציצה ופירש"י שהבשר אינו ראוי להקטרה חוצץ בין אימורים למערכה ודכוותה בפנים לאו העלאה היא דרחמנא אמר על העצים אשר על האש אמר שמואל בשהפכן וכו' רב אמר מין במינו אינו חוצץ ופסק כרב דהלכתא כוותיה לגבי שמואל באיסורי. כס"מ שם

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ו"א שמין במינו אינו חוצץ אלא רק בגוף אחד, אך בשני גופים הרי הוא חוצץ. ולפיכך הרוחץ ערום במים צלולים ורוצה לשתות, אינו יכול לכסות לבו⁶ בידיו כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה כשיברך שמין במינו אינו חוצץ אך יכול חבירו לכסות על אף שהוא מין במינו, כיון שאינו גוף אחד, וכ"ש שיכול לכסות בבגד ממטה ללבו.

וכן לגבי כסוי ראשו אם מכסה בידיו לא מיקרי כסוי הראש, אך ידי חבירו נחשב כסוי.

ב. עירה מזרק מלא לתוך מזרק ריקן ... כדי לערבן יפה יפה

כבר התבאר שאחר שגמר ההזיות על הפרוכת מדם הפר ומדם השעיר, מערה דם⁸ הפר לתוך דם השעיר, ומחזיר הכל למזרק הריק שהיה בו דם הפר כדי שיתערבו יפה יפה⁹.

ג. היה עומד על גבי נלי או על גבי רגל חבירו פסול שאני רל, דלא מצי מבטיל ליה

⁶ שו"ע או"ח עד ב

⁷ בברכ"י שם אות ה הביא החילוק בינו לחבירו מפר"ח וממרן הקדוש בבית יוסף לקמן סימן צ"א. וכתב שם "שמעתי זה שנים מגדול אחד דמקשה ורמי אמאי דאמרינן במנחות דף צ"ד גבי תנופה דשותפין, היכי לעביד לנפו כולוהו בהדי הדדי קא הויא חציצה. ופירש רש"י ידו חבירו לזבה, וקשיא ליה להרב הנזכר דמאי חציצה איכא, והלא מין במינו אינו חוצץ והנני יוסיף להקשות ... דעל גבי רגלי חבירו פסול, טעמא משום חציצה. ... הפך דברי התוספות שכתבו בזבחים דף ק"י דטעמא משום דאין דרך שירות בכך ... ויקשה יותר בההיא דמנחות דתנופה, דהרי רגל חבירו אי לאו משום דלא מצי מבטל עד שיגמור לא הוה חייץ, דמין במינו אינו חוצץ, ואם כן התם גבי תנופה דכלהו בעו למינף ומניחין ידיהם עד דעבדי תנופה אמאי חייצי, והלא מין במינו אינו חוצץ, והתם יד כולם שוה עד דעבוד תנופה. ולא דמי לרגל חבירו דלא מבטל ליה. ונראה לישב סוגיות הש"ס אהרדי, דכי קאמר רב בזבחים דף ק"י דאין בשר חוצץ בין אמורים ... לא אמרה אלא בבשר ואמורין דבהמה אחת, דכיון דחד גופה הוא ... ובכי הא הוא דאמר רב מין במינו אינו חוצץ, דהוי מין במינו לגמרי מחד גופא. מה שאין כן רגל חבירו ויד חבירו דהגם דתרווייהו בשר אדם נינהו לא קרינן ביה מין במינו אינו חוצץ, דכיון דהוו מתרי גופי הויא חציצה ... דמידי דלאו גופיה הוא חוצץ ... ומאי דבעי ביזמא דף נ"ח במזרק תוך מזרק, היינו דאף דחד מינה הוא, הו"ל כתרי גופי ... אף דבצד אחד מיקרי מין במינו ודחי לה.

ומזה יש ראייה קצת למה שכתב מרן דיד חבירו חשיבא כיסוי, דדוקא ידו שהיא מגופו כתב הר"ב תה"ד דאינו כסוי מקצתו אל קצתו, דחד גופא הוא, ובעינן למיכ"ס במידי דלבר מגופיה, אבל יד חבירו חשיב כסוי, דהרי מסוגיות הנזכרות ומפסקי הרמב"ם ופירושי רבינו עובדיה, משמע דאף דמין במינו אינו חוצץ, היינו דוקא מגופו ממש, אבל רגל ויד חבירו אף שהוא מין חוצץ, שהם מגופא אחרינא, עכ"ל ואפשר שזהו כוונת המעשה רקח במעשה הקרבנות פרק יט הלכה ה "ולפ"ז צ"ל דזה הכלל אינו אלא בגופו של דבר ולא בזולתו לענין קדשים" אך דעת הלכותי הלכות כ. שגם בשני גופים אין בו חציצה וטעם פסול רגלו משום שאינו דרך שירות כלהלן. ועיין במ"ב עד שם שהא שאינו יכול לכסות בידו שאין הגוף מכסה את עצמו. וצ"ל דס"ל שמין שמינו חוצץ או לאו לענין קדשים נאמר וצ"ע

⁸ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ד הלכה ב רא"ש בסדר העבודה

⁹ וא"ת כיון דרבינו ז"ל פסק דמין במינו אינו חוצץ א"כ מתני' דנתן את המלא בריקן מפרשינן לה כפשטה כמו שהיה סבור הפשטן דהושיב מזרק מלא לתוך מזרק ריקן ולא מפרשינן עירה דם הפר לתוך דם השעיר כדי לערבן יפה דהא לכאורה תירוץ דחיקא הוא. וי"ל דמ"מ משמע ליה לרבינו דקושטא דמילתא הכי הוי כיון דהמתרין תירין כן ולא בדרך דחייה איתמר. לחם משנה הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כא

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש¹⁰ צריך שיהיה עומד על הרצפה, ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חבירו¹¹ פסל¹², וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובר בו פסל.

ד. הניח סיב בתוך המזרק וקבל בו את הדם מהו מין בשאינו מינו חוצץ ... כיון דמחלחל לא חייב

הניח סיב דקל¹³ בתוך המזרק וקיבל דם הקרבנות¹⁴, כשר, מפני שהסיב חלול¹⁵ והרי הדם יורד לתוך המזרק, ואין כאן חציצה. אבל אם עשה כן בקמיצת המנחה וקמץ מתוך הסיב או שהניח הקומץ לאחר הקמיצה בתוך כלי שיש בו סיב פסולה¹⁶.

דף נח:

ה. ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית

לאחר שגמר להזות על הפרוכת ועירב דם הפר ודם השעיר נותן ארבע מתנות על קרנות מזבח הזהב ושבע מתנות על גגו של המזבח ונחלקן הראשונים הלכה כמי הן במקום עומדו והן באופן הזייתו.

¹⁰ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה יז

¹¹ ואע"ג דהוי מין המינו ואינו חוצץ התוס' פרק לולב הגזול דף ל"ז ד"ה כי היכי וכו' כתבו דמידי דלאו אורחיה סברא הוא דחוצץ. מעשה רוקח פסוה"מ שם. ובמאירי כתב "אין חבירו מבטלו אצלו עד גמר עבודה אלא דעתו לסלקו לשעתו ואף כשתאמר שיבטלו בהדיא במלה דעתו ולא במלה רגל". אך עיין בלקוטי הלכות כ. שפסק שפסולו מחמת שאינו דרך שירות ואין ברגל חבירו משום חציצה דמין במינו אינו חוצץ.

¹² התוספות שכתבו בזבחים דף ק"י דמעמא משום דאין דרך שירות בכך והקשו האחרונים דבכא בסוגיא משמע דהוא משום חציצה ולא מצי מבטל ליה בשעת העבודה

¹³ הוא הגדל בדקל

¹⁴ רמב"ם פסולי המוקדשין שם

¹⁵ הכוונה על הבליעה כספוג. מעשה רוקח

¹⁶ רש"י ז"ל דהיינו אחר הקמיצה שנותן הקומץ בכלי אחר ובאותו הכלי נתן הסיב ונתן לתוכו הקומץ ולפירושו הוי ממש כדם שבכלי שהוא מקבל נותן הסיב וכן בקומץ בכלי שהוא נותן בו הקומץ נותן הסיב ומפני שאמרו בדם כשר בקומץ פסול פירש"י ז"ל הענין בחד גוונא ולענין הדין אין ביניהם חילוק. לח"מ שם וכ"כ בלקוטי הלכות שם

הַלְנָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

י"א שהלכה כר' יוסי הגלילי¹⁷ שעומד לפניו¹⁸ ממזבח הזהב למזרחו בין המזבח והמנורה¹⁹, וכן בכל הדמים הניתנין על מזבח הזהב²⁰ כשהוא נכנס עומד בין המזבח למנורה והמזבח לפניו²¹, שהולך לדרומו של מזבח ומקיפו עד שעומד במזרחו של מזבח²², ומתחיל להזות לימינו מדרם התערובת על קרנות מזבח הזהב, והוא מסבב והולך ברגליו²³ סביב המזבח ומזה על הקרנות מבחוץ²⁴, ומתחיל מימינו מקרן מזרחית צפונית, לצפונית מערבית, למערבית דרומית, לדרומית מזרחית.

¹⁷ באחרונים מובא ששאלו מהרשב"א על הרמב"ם איך פסק כר' יוסי הלא הוא ס"ל דרך פרוכת אחת היתה כדלעיל נב ופתחא בצפון אך לדידין דס"ל כר"ע דשתי פרוכות היו פתחא בצפון.

¹⁸ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ד הלכה ב

¹⁹ מכאן קשה על ההרשב"א ומהר"י קורקוס שכתב שלדעת הרמב"ם היתה הפרוכת פרופה מן הצפון ולכן כשיצא פגע קודם בצפון ומשם מחיל להזות דאם כך הוא הרי היה עומד בין המזבח לשולחן שהרי השולחן בצפון כמבואר לעיל דף נא: מרמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ג הלכה יב וכן הקשה בכס"מ מעשה הקרבנות המובא להלן וכן בלח"מ עבודת יה"כ להלן.

²⁰ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יד

²¹ בלח"מ הבין שעומד בדרום המזבח בין מזבח למנורה ולכן פי' דעת הרמב"ם כמבואר להלן אך מלשון זה משמע שבמזבח לפניו כלומר שעומד במזרח והמזבח לפניו רק שהיה בא דרך דרום בין מנורה למזבח, וכמשי"כ ליישב בהר המוריה מעשה הקרבנות שם מה שהקשה הרשב"א והקשו האחרונים על הרמב"ם האידך היה עומד בין מנורה למזבח הרי היה צריך לצאת מכולו של מזבח כמבואר בגמ' ותי"י "היינו שהוא עומד בין החלל שבין המנורה למזבח אבל לעולם היה יוצא דרך שם והיה עומד במזרחו של מזבח" וזהו מה שהוסיף הרמב"ם "והמזבח לפניו".

²² וזה דלא כלח"מ מעשה הקרבנות כתב, "מעמו משום שכשיוצא מקודש הקדשים פגע במערבו של מזבח תחילה ובקרן דרומית מערבית הנמצאת לימינו לא מצי למעבד משום דבעינן דנפיק מכוליה מזבח. ואם יתן בקרן דרומית מזרחית שהוא סמוך לו לאחר שעבר את כל המזבח הוא צריך להקיף דרך ימין דלית ליה לר' יוסי הקפה דרך שמאל בשום צד א"כ היה צריך ליתן אחר כך בצפונית מזרחית ואח"כ בצפונית מערבית ולסיים בדרומית מערבית. וזה אין נראה לו לעשות כן שנמצא שהקרן שפגע תחלה הוא נשאר באחרונה, ועוד שהוא פגע במערבי תחלה ועתה עשה הקרבנות של מזרח שניהם קודמים לקרבנות של מערב, לכך אמר ר"י שיתחיל מצפונית מזרחית ועתה כשיקיף דרך ימין הרי יקדימו קרבנות של מערב שפגע בהם מתחילה לקרן אחר של מזרח לפחות. ועוד הקרן שפגע בו תחלה הרי לא נשאר באחרונה שהרי קודם הוא לא' של מזרח וכי תימא יתן על דרומית מזרחית ואח"כ יחזור דרך שמאל של דרומית מערבית זה אין נראה לו לר' יוסי להקיף דרך שמאל בשום צד ועם זה ר"י הגלילי דקאמר מזרחית צפונית אתי כרבנן".

²³ ברגליו אינו מלשון הרמב"ם והקשו על הרמב"ם שמוזה שפסק שבאחרונה נותן מלמעלן למטן נשמע שדעתו כר"א שבמקומו עומד שאל"כ למה שישתנה באחרונה הרי כיון שהולך ברגליו כל הקרנות שוות. ועיין לח"מ שכתב "לסיבוב היד קרי הליכה ופוסק לגמרי כר' אליעזר דבמקומו הוא עומד" אך באחרונים נראה שהבינו בדעת הרמב"ם שמסבב ברגליו, וכ"כ בלקוטי הלכות שם אולם עיין בהר המוריה שם שכתב דדעת הרמב"ם "לדינא י"ל אף דס"ל דהקפה ביד מ"מ ס"ל דבעי ימין דווקא וצ"ע בזה ודע דבירושלמי שם ה"ה איתא וז"ל שני כהנים ברחו בפולמסיות אחד אומר עומד הייתי ומחטא ואחד אומר מהלך הייתי ומחטא אמר ר' יודן הדא אמרה מאן דעביד הכי לא חשש ומאן דעביד הכין לא חשש עכ"ל מבואר מזה שבוה כל מאי דעביד עביד".

²⁴ בהר המוריה כתב שדעת הרמב"ם שהיה עומד בצד מזרחו של מזבח כיון שצריך לצאת מכולו ל מזבח וממילא שהופך פניו למערב כדי להזות יוצא שלימינו קרן מזרחית צפונית, וכעין זה בלקוטי הלכות כ: בזבח תודה שכתב לבאר שדעת הרמב"ם כמשי"כ ר"ח בסוגיין שצריך שיצא מארכו ורוחבו של מזבח וז"ל "תרווייהו אית להו עד דנפיק מכוליה מזבח כדכתיב ויצא אל המזבח עד שיצא כל המזבח כו' מיהו ריה"ג בעי עד דנפיק אורכיה ופותיה דכולי מזבח הלכך כי נפיק כ"ג מקדשי הקדשים פגע תחלה בקרן מערבית דרומית ונפיק מכוליה מזבח לאורכו עד דמטי בקרן דרומית מזרחית ונפיק טוב לפותיה וימינו למזרח עד דמטי מזרחית ומדי וכן לקרן מערבית דרומית ודרומית מזרחית". ופסק הרמב"ם כריה"ג שסתם משנה כוותיה. וכך כתבתי לפנינו

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

וי"א²⁵ שהלכה כר' עקיבא²⁶ שיוצא לצד מזרח עד שעבר את מזבח הזהב כולו. ונתן ארבע מתנות על ארבע קרנותיו והיה עומד בקרן מזרחית דרומית²⁷ ונתן תחלה בקרן מזרחית דרומית דרומית מערבית מערבית צפונית צפונית מזרחית. ולא היה מקיף המזבח ברגליו אלא עומד הכל במקום אחד ומקיף בידו. ובג' הקרנות שאינן לפניו היה מתחיל באצבעו ליתן למטה ומושך כלפי מעלה ובקרן שלפניו מתחיל מלמעלה ומושך ויורד כלפי מטה. שאם היה מתחיל מלמטה ומושך למעלה היה הדם זב ויורד על גב ידו. ובמקום שגמר ההזאה לדעה הראשונה בקרן דרומית מזרחית ולדעה השניה בקרן מזרחית צפונית.

וי"א²⁸ שלכו"ע בפר ושעיר של העלם דבר של עבור כיון מזה מקרן מזרחית צפונית, לצפונית מערבית, למערבית דרומית, לדרומית מזרחית.

ו. מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון משם היה גומר על מזבח הפנימי

החטאות הנאכלות דמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות המזבח החיצון מחצי מזבח ולמעלה לפי שנאמר בה על קרנות המזבח, ומנין הוא מתחיל²⁹, עולה בכבש ופונה לימינו ומהלך על הסובב ונותן בקרן דרומית מזרחית תחילה, ואח"כ בקרן השניה הסמוכה לה שהיא מזרחית צפונית, ואח"כ בקרן שלישית הסמוכה לה שהיא צפונית מערבית, ואח"כ בקרן רביעית הסמוכה לה שהיא מערבית דרומית, ועל יסוד אותה הקרן שהשלים בה המתנות הוא שופך שירי הדם שנאמר ואת כל הדם ישפך אל יסוד המזבח זה יסוד דרומי.

²⁵ רא"ש מסכת יומא הלכות סדר עבודת יום הכיפורים

²⁶ דרבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי פליגי בהא בברייתא. והלכה כרבי עקיבא מחבירו שאומר שמקיף בידו. ועוד דר' אלעזר סבר כוותיה. רא"ש שם

²⁷ ונתן כדפרישית לעיל דפתחא בדרום קאי ונמצא שפגע בקרן דרומית מערבית ושם לא היה יכול להתחיל שהיה צריך שיצא למזרח עד שיעבור המזבח. שם.

²⁸ הר המוריה הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יד וז"ל "והנה כל מש"כ שייך הכל ליוה"כ והנה כאן כלל רבינו כל הניתנין על מזבח הזהב והנה הא דכתב דמתחיל מקרן מזרחית צפונית וכו'. וודאי אתי שפיר דכאן אף לכל הדיעות גם ר"ע מודה בזה משום דבשלמא ביוה"כ דיצא מבית קה"ק ויצא מצד דרום י"ל שפיר דמתחיל מקרן מזרחית דרומית משא"כ בזה שבא מחוץ לפניו ועמד לו במזרח המזבח וכל פינות שאתה פונה לימין וזרק על קרן מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית".

²⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה ז - י

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ז. ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שהיה נותן מלמעלה למטה

י"א שבין אם עומד במקומו ומזה ובין אם מוליך הדם ברגל סביב המזבח, על כולן הוא נותן מלמטן למעלן, כלומר בדרך הרמת היד מלמטה למעלה חוץ מן הדרומית מזרחית שהיתה לפניו³⁰ שהוא נותן הדרך השפלת היד מלמעלן למטן, בכדי שלא יזוב לבית יד כתנתו. לדעה הראשונה היא הקרן האחרונה שבה מסיים, ולדעה השניה הנזכרת היא הקרן הראשונה שבה מתחיל. וי"א³¹ שכיון שמקיף ברגל כל הקרנות, לכך נותן על כולם מלמטה למעלה.

ח. הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך אל יסוד דרומי

היה חותה הגחלים³² והאפר שבמזבח הזהב הילך והילך עד שמגלה זהבו, ומזה מדרם התערובת על טהרו של מזבח שבע פעמים לדעה הראשונה בצד הדרום ששם סיים מתן ההזאות, ולדעה השניה בצד צפון במקום ששלמו מתנות קרנותיו³³, ויוצא ושופך שירי הדם על יסוד מערבי של מזבח

³⁰ אע"ג שלדעת הרמב"ם לכאורה אינו צריך כיון שמקיף ברגליו וא"כ כל הקרנות שוות מכל מקום הרמב"ם הזכירו, ואולי אפ"ל שבכל הקרנות יכול להתרחק ולמעמד מעט לצידם שהרי מתחיל במזרחו של מזבח כנזכר ומזה ממטה למעלה במרחק אך משהקיף והגיע לדרומו של מזבח לא יקיף ויחזור למזרח שהרי אין מעבירין על המצוות אלא עומד בדרום מזרח ומזה וא"כ הקרן היתה ממש לפניו ולהכי לא יכל להזות ממטה למעלה בלי שיתלכלכו בגדיו כיון שאינו מזה באלכסון קצת ולהכי מזה ממעלה למטה כנלענ"ד, אולם כבר נתבאר שבהר המוריה כתב שדעת הרמב"ם לענין הקפה ברגל או עומד במקומו, דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, וכתב שלכן הזכיר הרמב"ם דין זה, ולפי"ז תליא אם הקיף ברגל מזה כולם מלמטן למעלן אם עמד במקומו מזה אחרונה מלמעלן למטן, ועיי"ל שדעת הלח"מ שאף לרמב"ם עומד במקומו וכ"כ במרכה"מ בהל' עבודת יוה"כ עיי"ש

³¹ כ"כ בלקוטי הלכות שם כ"א. בעין משפט אות ל שלמאן דס"ל הולכה ברגל כל הקרנות שוות ודעת הרמב"ם כבר השיגו עליו הראשונים.

³² רמב"ם וראש שם

³³ ומה שכתב הרמב"ם בפ"ג ה"ה על אמצעו של מזבח וכן כתב בפרק חמישי ממעשה הקרבנות והיאך כתב כאן בצד הדרום דאמצעו לאו דוקא אלא הכוונה לאפוקי שלא היה בקרנות כשאר ההזאות ולעולם בחלק הדרומי מאמצעו היה נותן. כס"מ

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

החיצון.³⁴ שכל החטאות הנשרפות³⁵ דמם נכנס לפנים להיכל שירי הדם שופכן על יסוד המערבי של מזבח החיצון שהוא פוגע בו תחילה בצאתו מן ההיכל.

ובחטאות הנאכלות שדמם נזרק על מזבח החיצון כמו שהתבאר על יסוד אותה הקרן שהשלים בה המתנות הוא שופך שירי הדם שנאמר ואת כל הדם ישפך אל יסוד המזבח, וזהו יסוד דרומי.

ט. אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון

ביסוד המזבח בקרן מערבית דרומית³⁶ היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין, והן הנקראין שיתין³⁷ שהדמים הניתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין בהן ומתערבין באותה הקרן באמה, ויוצאין לנחל קדרון.

י. ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן

כל דמי³⁸ שחיטת הקדשים אין מועלין בו בין לפני כפרה בין לאחר כפרה עד שיצא לנחל קדרון יצא לנחל קדרון מועלין בו י"א³⁹ מעילה דאורייתא

³⁴ דבחטאות פנימיות כתיב אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד והוא מערבי שפוגע בו תחלה בצאתו אבל בחיצוניות כתיב אל יסוד המזבח ולכך פנימיות מפורש וחיצוניות סתום. כסף משנה הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה י

³⁵ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יא

³⁶ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יא

³⁷ ועיין באחרונים שם שדנו שבגמ' נראה שהשיתין היו שתי נקבים בקרן המזבח ולא ביסוד ובהם היו מנסכין וביסוד היו שתי נקבים אחרים לשיירי הדם. ועיי"ש בהר המוריה ועוד שיש שפירשו שהכל נקרא שיתין והיו מכוונין הנקבים שבקרן כנגד הנקבים שביסוד ודרכם היו עוברים

³⁸ רמב"ם הלכות מעילה פרק ב הלכה יא

³⁹ כ"פ לישון הרמב"ם וכ"כ באבן האזל ובאור שמח שם שם דאע"ג דבמ' קרי ליה מעילה דרבנן בתוס' דף נט הביאו שרבינו חיים פירש שמועלין בו מדאורייתא כיון שב"ד מקדישו אותו ולפי פירושו הא דב"ד מקדישין אותו נקרא מדרבנן, אבל המעילה הוא מדאורייתא דעי"ז שב"ד מקדישין נעשה קדשי בדה"ב, ומה שיש כח לב"ד לעשות הדם לקדשי בדה"ב כתב בשיח יצחק שם שהוא משום דלב ב"ד מתנה להקדישו קדושת דמים, וכן כתב בס' חזון נחום פ"ג דמעילה בשם הר"י קורקוס בכת"י ומשמע דהיינו שהמקדיש את הקרבן הקדיש על דעת ב"ד והתנו ב"ד שיהי' כלול בהקדשו גם דין זה שכשיצא הדם לנחל קדרון יהי' קדוש קדושת בדה"ב. ועיי"ש באבה"ז שהקשה "לכאורה קשה היכן מצינו שאפשר שתי קדושות בבהמה אחת אך יש לומר דהא מצינו שבקרנן גמור יכול להקדישו לבדה"ב הקדש עילוי שיהי' צריך המקריב לפדותו מבדה"ב קודם שיקריבנו כדתנן בתמורה דף ל"ב, לכן אפשר גם הקדש זה שאף שלא הקדישו עילוי שלא יוכל להקריבו קודם שיפדנו, מ"מ יכול להקדישו שאחר שיושחט ויצא הדם לנחל קדרון יהי' הדם קדוש לבדה"ב, וכשנמכר הדם לגננין זהו פדייתו שפודין אותו ויצא לחולין והדמים לבדה"ב, ומבואר דהוה שיטת הרמב"ם שכתב בסתם שמועלין בו".

הלכתא למשיחא בדרה היומי מסכת יומא

מפני שמדרבנן היה נמכר לגנות ודמיו הקדש. וי"א⁴⁰ שאין המעילה אלא מדרבנן.

⁴⁰ השנת הראב"ד שם ומשמע מדברי הכס"מ שהרמב"ם נמי ס"ל הכי